

Istorinės permainos

Buvusio „Lietuvos“ kino teatro vieta ir pastatas ilgą laiką buvo polemikos objektas, o dabartinis konkursas vyksta prieštaringu istoriniu momentu. Esamas pastatas, kuriam lemta būti nugriautam, priskiriamas istorinei modernizmo architektūros epochai - bet kartu asocijuojamas su sovietmečio dešimtmečiais Lietuvoje. Konkurso misija - atgaivinti šią miesto vietą, jai priskiriant naujas administracinių biurų ir tarptautinio lygio muziejaus funkcijas - įkūnija ir svarbius kultūrinių verčių ir vertybių pokyčius. Nuostata, kad laisvosios rinkos jėgos gali būti kultūrinių erdvių formavimo veiksmu kartu žymi ir naujus įsitvirtinančius institucinius pokyčius, kai kultūra nebėra valstybės ir centralizuotos valdžios monopolis. Projektu siekiama produktyvaus dialogo tarp dviejų iš pirmo žvilgsnio skirtingų - kultūrinės ir darbo vietos - funkcijų. Mūsų pasiūlymo sumanymas kilo iš strateginio intereso sujungti šias dvi pastato funkcijas prasminiu ryšiu taip, kad jos egzistuotų ne viena šalia kitos, bet tarpusavyje persipintų, būtų vizualiai ir idėjiškai susietos. Tokio hibridinio pastato užduotis reikalauja tarsi išrasti naują formą, kad transformacijos dėka kiekviena funkcija - tiek „darbo vietos“, tiek muziejaus - savaip praturtėtų.

Urbanistika ir kontekstuali architektūra

Mūsų išeities taškas - įsitikinimas, jog architektūra visa jėga atsiskleidžia tik esant sąsajai su miestu ir jo aplinka, t.y. kai architektūra atitinka regiono klimatą; pastatas prieinamas bendruomenei ir suplanuotas taip, kad būtų atviras aplinkinėms gatvėms, aikštėms ir parkams bei juos pratęstų. Suderinę šiuos ryšius mes užtikrinome dialektinę sąsają tarp pastato ir jo konteksto.

Mūsų strategijos esmė - perorientuoti aikštę į pietinę pastato pusę (šalia dabartinio Purvinojo skersgatvio). Tai leidžia užtikrinti daugiau šviesos, šilumos ir saulės energijos - o tai itin aktualu šiaurės platumoje. Papildomai siūlome dabartinį Purvinąjį skersgatvį perdaryti į pėsčiųjų zoną: taip bus sukurta užuovėja nuo Pylimo gatvės eismo. Nors Pylimo gatvė lieka pagrindine susisiekimo su pastatu arterija, tarnybinis privažiavimas suplanuotas šiaurės vakarinėje pastato pusėje. Biuro patalpų įėjimas bus šiaurės rytiniame kampe, su atskiru prieangiu ir nedidele terasa, o muziejaus įėjimas suplanuotas pietų rytiniame kampe, šalia čia siūlomos įrengti aikštės. Aikštė tiesiogiai susieta su viešomis muziejaus erdvėmis - jo įėjimas yra centre ir tame pačiame lygyje kaip aikštė. Savo ruožtu kavinė išryškina pietrytinį pastato kampą, pabrėžia jį tiek aikštėje, tiek Pylimo gatvėje. Atsižvelgdami į dviejų metrų nuolydį nuo Vingrių gatvės vakariniame sklypo krašte iki Pylimo gatvės rytuose, siūlome įrengti laiptus, įreminančius ir aikštę, ir muziejaus įėjimą, bei padedančius organizuoti teritoriją. Visos aikštės zonos yra prieinamos ir neįgaliesiems, ir aptarnaujančiam transportui.

Susiklosčiusios vietos sąlygos turi būti suvokiamos atsižvelgiant į istorinę vietovės raidą. Dabartiniam sklypui, esančiam visai šalia istorinių Vilniaus miesto sienų, būdingas pastebimas

topografinis kilimas (kalva vakariniame krašte, kuria kylama Mindaugo gatvės link). Greta esančiame šlaite yra natūralūs Vingrių šaltiniai, daugiau nei 400 metų aprūpinę Vilnių vandeniu, kol buvo įrengtos modernios nutekamųjų vandenų sistemos ir vietiniai šuliniai. Siekdami panaudoti šį gamtinį paveldą, siūlome pietinį aikštės kraštą nužymėti vandens latakų punktyrine linija, susiejant viršutinę kalvos pusę ir jos šaltinius su rytiniu kraštu, kuriame siūlome įrengti kitą aikštės akcentą - negilų vandens baseiną, kurio vandens paviršiuje atsispindės pastatas. Greta siūlome sukurti vietos ekosistemą su poilsio zona - įrengti sėdimųjų vietų apsuptas, vietiniais augalais apželdintas zonas, kurioms drėkinti būtų naudojama vietos šaltinių sistema.

Atvežimo-išvežimo terminalai paslėpti pastato vakarinėse ir šiaurės vakarų zonose. Viena rampa patenkama į požemines automobilių stovėjimo aikšteles, įvažiuojant iš Vingrių gatvės pusės ir netrikdant pėsčiųjų zonos. Kita rampa iš gretimo skersgatvio privažiuojama prie tarnybinio terminalo, kuris patogiai sujungtas su muziejaus dirbtuvėmis bei eksponatų išsiuntimo ir priėmimo patalpomis.

Tapatybė. Erdvės organizavimas. Miesto atsinaujinimo vieta

Savo pasiūlymu siekiame įveikti su šiuo projektu susijusius urbanistinius ir funkcinius iššūkius ir sukurti pradinius konkursinės užduoties lūkesčius pranokstančią visumą. Atsižvelgdami į visus pastato techninius reikalavimus sukūrėme simbolinę reikšmę turinčios išskirtinės demokratiškos institucijos projektą, reprezentuojantį architektūros ir urbanistikos galią transformuoti miestą, kurti naujas visuomenės švietimo formas ir tenkinti bendruomenės poreikius. Tapatybės klausimą mes siejame ne tik su pastato, bet ir miesto, kaip visumos, architektūros ypatumais. Mūsų sampratoje biurų ir muziejaus tarpusavio priklausomybė yra jungtis, suteikianti abipusės komunikacijos galimybę. Vertikalūs betoniniai biuro erdvių piliastrai akivaizdžiai atitinka vertikalų muziejaus įstiklinimo sistemos išskaidymą ir širmas; kartu palaispnė piliastų transformacija, suteikianti tekstūros įvairovę skirtingiems pastato fasadams, abstrakčia forma pratęsia unikalų barokinio miesto audinį. Pagal hidrologinius ir saulės šviesos parametrus nukreipti šviesolankiai stogo erdvėje padeda harmonizuoti pastato mastelį, o stogo segmentai ir jų siluetas suteikia pastatui autonomiją ir išlaiko pagarbų santykį su miesto stogų panorama. Muziejus tampa tarsi kultūrinė grota (it. grotta), apsaugota pastato šerdyje, bet ir atvira gatvei; lanksčiai prisitaikanti prie trumpalaikės ekspozicijos infrastruktūros; o savo apšvietimo priemonėmis sustiprinanti išskirtinį viso pastato įvaizdį mieste.

Funkcijų integralumas: optimalaus biuro ir demokratiško muziejaus dermė

Atsižvelgdami į skirtingus biuro patalpų ir muziejaus funkcijų planavimo būdus, siekėme išryškinti kiekvienos funkcijos esminius išskirtinius bruožus, o abiejų bendrus interesus išpildyti per persiklojančias savybes, ieškant panašumų.

Muziejaus kaip platformos samprata reikalauja atskiros paslankios formos, kurią galima radikaliai modifikuoti rengiant skirtingas parodas. Priklausomai nuo kuratorių idėjos, kiekvienai ekspozicijai parengti gali prireikti mažesnių arba didesnių, užtamsintų arba apšviestų, aukštesnių arba žemesnių erdvių - tokio potencialo erdvė suteikia sąlygas kolekcijai tarpti ir plėtoti. Pagrindinė iškiliausių muziejų rafinuotos struktūros charakteristika - tai tinkamai sukalibruota, filtruota ir nuo ultravioletinių spindulių apsaugota natūrali šviesa, sustiprinanti meno kūrinį patirtį. Tam mes išvystėme šviesolangių struktūrą, nužymintį ekspozicijų salės erdvę.

Pirmasis aukštas suplanuotas aplink šią centrinę ekspozicijų salės erdvę. Pagalbinės patalpos sutelktos prie šiaurės vakarų krašto ties dideliais struktūriniais galinio fasado „piloti“ - poliais, tuo tarpu visuomenei prieinamos zonos įkuriamos pietrytinėje pastato dalyje, priešais aikštę dabartinio Purvinojo skersgatvio vietoje ir Pylimo gatvę. Siūlomas projektas itin efektyvus dėl išmaniai sugretintų ir tarpusavyje susijusių elementų išdėstymo: naudingas plotas - 84% bendrojo ploto. Pirmojo aukšto organizacija suteikia galimybę susieti lauko viešųjų erdvių ir vidaus erdvės funkcijas, pavyzdžiui, kavinės lauko erdvė ir išorinis kiemas funkcionuoja kaip pereinamoji, tarpinė erdvė tarp biuro patalpų prieangio ir judrios Pylimo gatvės. Visas pirmojo aukšto plotas - 2800 m² atitinka 69% užstatymo tankį; taigi projektas atitinka Vilniaus miesto bendrojo plano reikalavimą išlaikyti ne didesnę nei 77% tankumą.

Struktūrinė sistema ir šviesolangiai

Projekto sumanymas atsiskleidžia dviejų funkcijų - biuro patalpų ir muziejaus - sankirtoje. Jų sąsaja akivaizdi muziejaus šviesolangių suformuojamoje susikirtimo su biuro patalpomis zonoje: šie šviesolangiai funkcionuoja ir kaip viršuje esančių biuro patalpų „vidiniai kiemai“, ir suteikia visiems biurams prieigą prie natūralios šviesos, gryno oro, vaizdų į aplinką, ir sukuria esminį ryšį su institucija apačioje. Šie „vidiniai kiemai“ taip pat leidžia išspręsti žinomą problemą: didelio tūrio pastatuose paprastai būna neprieinamų ir tamsių užkerčių. „Vidiniai kiemai“, išdėstyti pagal esamą pastato ašį tinklą, suformuoja dviejų aukštų struktūrą, kuri laikosi ant keturių konstrukcinių branduolių, taip eliminuojant kolonų poreikį muziejaus erdvėje. Dviejų aukštų struktūra efektyvi, lengva ir gali būti konstruojama iš surenkamųjų elementų siekiant optimizuoti statybos darbus.

Biuro patalpų planas

„Darbo vietos“ architektūros istorija yra plačiai ir išsamiai tyrinėta. Darbo vietos aplinka gali įvairiai prisidėti prie sąlygų, reikalingų produktyvaus ir gero darbo praktikos potencialui realizuoti. Geras dienos apšvietimas, grynas oras, individualaus ir bendro darbo zonos, įkvepiančios vizualinės perspektyvos ir daugybė kitų faktorių turi esminės reikšmės konstruojant optimalią erdvę. Tačiau, turint galvoje globalios ekonomikos būklę ir rinkos svyravimus, idealiai darbo vietai taip pat būtinas lankstumas. Mūsų suplanuota erdvė struktūra numato bent keturias skirtingas konfigūracijas: vienas administracinis centras dviejuose 3

aukštuose arba du dideli atskiri administraciniai centrai skirtinguose aukštuose arba padalinti aukštai su vidutinio dydžio biurais, taip pat padalinti aukštai su nedidelėmis biuro patalpomis. Toks darbo vietos lankstumas suteikia galimybę užtikrintai ir efektyviai reaguoti į įvairius ekonominio ir nekilnojamo turto laukų pokyčius.

Pastato altitudė - 15 m pietvakariniame kampe, tai atitinka bendrojo plano 17 m apribojimą, taip pat vietinį 15 m aukščio apribojimą, taikomą vakarinei sklypo ribai pagal kaimynų insoliacijos reikalavimus. Visas pastato tūris - 62685 m³

Abiejų biuro patalpų aukštų dydis pasirinktas toks, kuris sutalpintų kiek įmanoma didesnę biuro erdvių kiekį. Greita 2800 m² pirmojo aukšto bendro ploto, du biuro patalpų aukštai kartu suteikia dar 5100 m² bendrojo ploto; taip pasiekiamas 2.0 intensyvumas - Vilniaus miesto bendrajame plane apibrėžtas maksimumas. Abiejų biuro patalpų aukštų planas remiasi 7,5 m dydžio tarpašių tinklu, leidžiančiu maksimaliai išnaudoti erdvės efektyvumo ir paslankumo parametrus. Dėl modulinio išdėstymo kiekvienas biurų aukštas gali būti išnuomojamas įvairiais būdais - vienam, dviems ar daugiau nuomininkų. Bet kuriuo atveju avarinių išėjimų išdėstymas palei visas tris laiptų ašis nesikeistų bei atitiktų pastato evakuacijos reikalavimus. Laiptinės ir avariniai išėjimai taip pat gali būti naudojami operatyviam susiekimui tarp aukštų.

PIRMO AUKŠTO BENDRASIS PLOTAS: 2800 m² + 200 m² mechaninė antresolė

BIURO PATALPŲ BENDRASIS PLOTAS: 5100 m²

VISAS BENDRASIS PLOTAS: 8100 m²

PIRMAS AUKŠTAS - NAUDINGAS PLOTAS: 2360 m² (84%)

2-3 AUKŠTAI:

BIURO PATALPOS (1 nuomininkas) - NAUDINGAS PLOTAS: 4900 m² (90%)

BIURO PATALPOS (4 nuomininkai) - NAUDINGAS PLOTAS: 4250 m² (80%)

BIURO PATALPOS (keliolika nuomininkų) - NAUDINGAS PLOTAS: 4000 m² (75%)

UŽSTATYMO TANKIS: 69%

UŽSTATYMO INTENSYVUMAS: 2.0